

Akutní skrótum

Akutní skrótum (*akutní skrotální syndrom, ASS*) je urgentní stav, který zahrnuje několik jednotek. Společnými symptomy jsou **náhle vzniklý otok a bolestivost** poloviny nebo celého skróta. Anamnéza bývá kratší než 12 hodin.

Diagnostika

Při vyšetření se zaměřujeme na tři nejčastější etiologie. V první řadě chceme vyloučit (či potvrdit) torzi varlete. **Začneme anamnézou**, ve které nás zajímá nejenom současný stav symptomů, ale také doba a okolnosti jejich vzniku spolu s jejich následným vývojem až do současné chvíle:

- lokalizace a charakter bolesti, kdy a jak rychle nastoupila, její propagace;
- bolesti břicha či bolest v tříslech;
- předcházel otok (je-li přítomen) bolesti nebo naopak;
- subfebrilie či febrilie;
- nausea a zvracení;
- dysurické potíže;
 - pocit pálení či řezání, pruritus či tupá bolest při močení;
 - časté nucení na močení;
- anamnéza infekcí močových cest;
- sexuální anamnéza (pohlavně přenosné choroby);
- údaje o event. traumatu genitálu;
- informace stran prenatálního UZ screeningu vrozených vývojových vad;
- cíleně se doptáme na systémová onemocnění, konkrétně: hematomy, petechie a B-symptomy.

Pokračujeme fyzikálním vyšetřením pacienta v klidném a tichém prostředí s dobrým osvětlením, nejdříve ve stoje (aspekce a vyšetření kremasterového reflexu) a následně v poloze na zádech s dolními končetinami do "tureckého sedu".

- Nejdříve si všimneme **pozice testes**. Jsou patrná pouhým pohledem? Nápadně zvýšená poloha jednoho z nich?
- Vyšetříme kremasterový reflex podrážděním ne zcela tupým předmětem na vnitřní straně stehén.
- Jsou-li testes ve skrótu, zajímá nás jejich **orientace** – je vertikální či horizontální?
- Je skrótum na první pohled oteklé, zarudlé či někde promodralé?
- Palpujeme postupně varlata, nadvarlata a semenné provazce.
- Roztáhneme kůži skróta mezi prsty a pátráme po bodovém **promodrání** (tzv. blue-dot sign).
- Nezapomeneme přetáhnout opatrně předkožku (pouze tam, kam ji lze přetáhnout volně) a pohledem kontrolujeme ústí uretry.
- Pohmatem vyšetříme zda jsou volná třísla.
- Provedeme kompletní fyzikální vyšetření břicha včetně Israeliho hmatu a tapottementu.

 Při zanedbání či neznalosti problematiky hrozí nevratná ztráta varlete.

Klinické jednotky

Torze varlete

Torze varlete je superakutní stav vyvolaný otočením varlete kolem cévní stopky a strangulací přívodných tepen.

 Podrobnější informace naleznete na stránce Torze varlete.

Torze appendixu varlete nebo nadvarlete

Appendix varlete je cca 3 mm veliká rudimentární struktura Müllerianského vývodu, zatímco appendix nadvarlete je rudiment vývodu Wolffova. Oba dva jsou stopkaté, což predisponuje k jejich torzi. Bolest bývá bodově lokalizovaná a často se objevuje tzv. blue-dot sign.

 Podrobnější informace naleznete na stránce Torze appendixu varlete a nadvarlete.

Akutní epididymitida

Akutní epididymitida je zánětlivé poškození nadvarlete, které je **nejčastější příčinou akutního skrotálního syndromu u dospělých**.

V klinickém obraze **dominuje otok poloviny skróta, zarudnutí kůže a výrazná bolestivost** podél chámovodu, která se propaguje do třísla. Důležitými příznaky jsou horečka a celková schvácenost, které epididymitidu pomůže odlišit od torze varlete.

Akutní orchitida

Většina zánětů varlat vzniká hematogenním rozsevem infekce z jiného ložiska. Orchitida může být bakteriální (pneumokoky, brucely) nebo virové etiologie (komplikace parotitidy). Může dojít také k přestupu infekce z nadvarlete nebo močové trubice. Typický je opět **náhlý vznik, zduření a silné bolesti** postižené poloviny šourku, zarudnutí a zvýšení teploty kůže skrotu, horečka a nevolnost. Při neléčeném zánětu může dojít k tvorbě abscesů s možností provalení přes kůži.

Fourniérova gangréna

Fourniérova gangréna je jedna z nejzávažnějších náhlých příhod urologických. Příčinou tohoto vzácného akutního stavu je **rychle progredující gangrenózní infekce** mužského genitálu, vedoucí k jeho ischemické nekróze. Jedná se o povrchový proces **postihující kůži** šourku nebo penisu (varlata nejsou postižena).

 Podrobnější informace naleznete na stránce Fourniérova gangréna.

Fourniérova gangréna
u 77 letého muže

Odkazy

Související články

- Skrotum
- Gangréna
- Varle

Použitá literatura

- DVOŘÁČEK, Jan. *Urologie : obecná a speciální urologie*. 2. vydání. Praha : Karolinum, 1999. s. 224-225. ISBN 80-7184-745-3.
- Urologie pro studenty [1] (<http://www.urologieprostudenty.cz/uploads/pdf/akutni-skrotalni-syndrom.pdf>)

Doporučená literatura

- HANUŠ, Tomáš. *Urologie*. 1. vydání. V Praze : Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-387-5.
- MACEK, Petr a Tomáš HANUŠ. *Urologie : pro všeobecné praktické lékaře*. 1. vydání. Praha : Raabe, 2011. ISBN 978-80-8630-785-5.